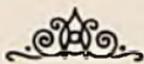

Боқий сатрлар

Алишер
Навоий
МУНОЖОТ

عليشيره نوايي
مُنَاجَات

نامی سطرلار

❖ Боқий сатрлар ❖

Алишер Навоий МУНОЖОТ

Нашрга тайёрловчи ва лугатлар муаллифи: *Суйима
Гани қизи*

Хаттот: *Сайфиддин Рафъиддин*

Тошкент
Ғафур Ғулом номидаги Нашриёт-матбаа бирлашмаси
1991

Навой, Алишер.

Муножот (Нашр. тайёрловчи ва луғатлар муаллифи: Суйима Ғани қизи. Хаттот: С. Рафъиддин).— Т.: Ғ. Ғулом номидаги Нашриёт-матбаа бирлашмаси, 1991. — 326.

«Муножот» Алишер Навоий умрининг охирида яратган асарларидан бири бўлиб, у асосан Оллоҳга тазарруъ баёнидан иборатдир. Асар шаклан ва мазмунан уйғунлиги, гўзаллиги, мукамаллиги билан кишини хайратга солади.

Ўз1

Навои, Алишер. Муножот.

Н $\frac{4702620101-133}{M352 (04)-91}$ Доп.— 91

© Суйима Ғани қизи, 1991 й.

ISBN 5-635-01106-3

Муҳтарам китобхон!

Биз «Боқий сатрлар» рукни остида туркум асарлар нашр эта бошладик. Хажман ихчам бўлган бу мажмуаларнинг мундарижасини Шарқ классик адабиётининг энг сара, боқий намуналари, шунингдек машъум мафкура тазйиқи натижасида узоқ вақт қатағон қилиб келинган асарлар ташкил этади.

Диний, тасаввуфий, дунёвий мазмунидан қатъи назар, жўшқин илҳом, буюк инсоний заковат билан яратилган бу асарлар сизнинг ҳам кўнглингизга иймону диёнат, суруру фараҳлар солади, деган умиддамиз.

Боқий сатрлар

АБАДИЯТГА НАЗАР

Даҳо санъаткорлар қаламига мансуб асарларнинг катта-кичиги бўлмайди. Уларнинг ҳар бирида ҳаёт ҳақиқати ўзининг мукамал бадий ифодасини топади.

«Муножот» Алишер Навоий умрининг охирида яратган асарларидан биридир.

Муножот Оллоҳдан нажот тилаб, илтижо этмак демакдир. Улуғ шоир мазкур асарда ўзининг бутун ҳаётий ва ижодий йўлига яқин ясайди ва яратувчига дил изҳори-ла мурожаат қилади. Асар матнига диққат қилсак, унинг сатрлари зимнида шоир дунёқараши, шахсий ҳамда ижодий тақдири илғор ғоялар билан йўғрилганлигини идрок этамиз.

«Муножот» асосан Оллоҳга тазарруъ баёнидан иборат. Шоир унда давр, муҳит билан боғлиқ армон-ўқинчларини, инсоннинг асл ҳис-туйғуларини қаламга олади. У воқеъликнинг норасоликларидан шикоят қилади, ёлғиз Оллоҳдан мадад истайди.

«Муножот» мазмун билан шакл узвий бирлигининг бетакрор намунаси ҳамдир. Унда Навоий тили ўзининг бутун қудрати, ажиб нафосати ила намоёндыр. Бу тил — тафаккур тили, ҳис-ҳаяжон тили. Шу билан у мусиқа каби дилларга ором бахш этади ҳам жунбушга солади. Ҳар бир сўз, ҳар бир илтижо муаллифнинг руҳий ҳолатини очиб беришга хизмат қилади. Навоий қўллаган ташбиҳлар, таъриф тавсифлар фақат Оллоҳга эмас, балки шоирнинг ўзига ҳам қаратилгандек туюлади. Булар унинг беором руҳиятининг покизалигидан, яра-ланган қалбининг фожеъ аҳволотидан бизни огоҳ этади.

«Муножот» Навоий эзгу ниятларининг, самимий интилишларининг тажассуми ўлароқ, моҳиятан келажак авлодларга қарата битилган асардыр. Унда мутафаккир шоир инсон зотини ўзлигини англашга, маънавий камолот, имон-эътиқод устуворлиги, юксак мақсадлар саринтилишга даъват этади, бу йўлда тўсқинлик қилувчи жамки иллатларга қарши туришга чорлайди.

Суйима Ғани қизи.

БИСМИЛЛОҲИР-РАҲМОНИР-РАҲИМ

Зихи исминг азим, раҳмонлику раҳимлигинг — вожи-бут-таъзим. Исм-сенинг исминг ва раҳмонлиқ ва раҳим-лик — сенинг қисминг, сен — ганж ва офариниш — тилисминг. Исминг жамъи сифати — асмой ҳусно, раҳмон-лиғ ва раҳимлиғингга юз минг ҳамду сано. Раҳим ҳам сен, раҳмон ҳам сен, азим ҳам сен, субҳон ҳам сен. Субҳоноллоҳ, не кибриёву азаматдурким, сендин ўзгага вужуд итлоки бўҳтон ва тухматдур. Зотинг — қайюми барҳақ, вужудунг боқийи мутлак. Сендин ўзга мавжуд кўрунган-лар намуди бенамуд, балки нобуд номавжуд, вужуд ва мавжуддин сен мақсуд. Таоло шаънука ва амма эҳсонука ва ло илоҳа ғайрука. Ё вадуд ва Маъбуди вожибул-вужуд.¹

ҲАМД. Илоҳи, азамат ва жабарут² сенинг шаънингда-дур ва мулку малакут³ — сенинг ҳукму фармонингда, аза-лиятингга бидоят йўқ ва абадиятингга ҳадду ниҳоят йўқ. Даҳр гулшанида ҳар гиёҳу яфроғ — сенинг ҳамдингга зо-кир ва сипеҳр анжуманида ҳар ҳарфу авроқ — сенинг неъ-матингга шокир. Жамолиятинг бўстонида секиз учмоқ — бир райҳони дилнавоз ва жалолиятинг зиндонида етти тамуғ — бир самуми жонгудоз. Ҳашаматинг боргоҳида бир шамма — меҳри мунир ва санъатинг коргоҳида бир лавҳа — сипеҳри асир. Юз бу оламча мавжуд этай десанг, «кун фаякун»⁴ иборати анга кофий ва минг ончани маъдум этай десанг, «ҳабоан мансуро»⁵ ишорати анга вофий. Ваҳ-доният сифатида шарикун ва зирдин мубарро ва фардоният сийратида волиду валаддин муарро. Илминг дарёсидин ҳар гавҳар нужум дураридин покрок, мулкунг саҳросидин ҳар лола куёш машъалидин оташнокрок. Бемонандли-гингга «лайса камислиҳи шайъун»⁶ гӯвоҳи содик, бепай-вандлигингга «лам ялид ва лам юлад»⁷ далили мувофик. Ҳар негаким ташбиҳ қилинса ўҳшамассен, яхши-боқилса ул сандин дурур ва сен ул эмассен. Ҳамдингда такаллум аҳли тили қосир, сипосингда мутакаллимлар ажздин мутаҳаййир. Бу бобда «лонуҳси саноан алайка»⁸ мазкур бўлур, ҳар неча балоғат лофин урган дам урмаса, маъзур бўлур.

НАЪТ. Улки, «кунту набийян ва Одаму байнал-мои-ваттин»⁹ мазмуни била анбиёга муқаддамдур, «рахматаи

лил-оламин ва хотамун набиййин»¹⁰ мантуки била аларга муаххар ва хотамдур, ҳабиби Ҳазрати Илоҳ Мухаммад расулуллоҳ саллаллоҳи алайҳи васалламдур. Юз йигирма тўрт минг анбиёи мурсал хилқатидин мурод ул ва барча анга хайл ва ўн секиз минг олам ихтироъидин максуд — ул ва офариниш анга туфайл. Нубувват тахтида хумоюн фарқи узра тож, анбиёву расул хайлида соҳибмеърож, аввалину охирин халқи анинг шафоатиға муҳтож. Буроки иноят анинг маркаби улви хироми ва Жибрили ҳидоят анинг пайки барқгоми, лайлат ул-меърож анинг шабистони ва «ли маъоллоҳи вақтун»¹¹ анинг мақоми. «Салавотуллоҳу алайҳи ва ало олиҳит-таййибин ва асҳобиҳит-тоҳирин».¹²

МУНОЖОТ. Илоҳи, акрам ул-акрамин — сен ва мен — гуноҳкор.

Илоҳи, арҳам ар-роҳимин — сен ва мен тийрарўзгор.

Илоҳи, агарчи журму исёндин ўзга ишим йўқ, аммо сендин ўзга ҳам кишим йўқ.

Илоҳи, йўқ эрдим бор эттинг, тифл эрдим, улуғлар жаргасиға коттинг, аммо нафсу ҳаво елидин зухдум ниҳолин ушоттинг ва офиятим хайлин ёзуқ сипоҳи турктозидин тарқаттинг.

Илоҳи, ёмон афъолимдин паришонлиғим чўқтур ва шум нафсимда пушаймонлиқ йўқтур, мундоқ балодин қутулурға уммидим сендин ўқтур.

Илоҳи, ўзлук ёмонлиғидин ўзлугум била ўта олмай-дурмен ва яхшиларнинг этагин ёмонлиғим уётидин тута олмай-дурмен.

Илоҳи, йиллар ибодат қилгонни рад қилсанг, ҳеч ким дахл қила олмас ва қарнлар исён қилғанни қабул қилсанг, ҳикматин ҳеч киши била олмас.

Илоҳи, Одам хилофот тахтининг муставжиби ўзиму бўлди, сенинг тақдиринг бўлмай Шайтон муҳолифатининг сўзиму бўлди?..

Илоҳи, бергучисен ҳам фиску фужурни, ҳам зухд, ҳам вараъни, аларнинг тухматин бир неча ожизға боғламок не яъни?

Илоҳи, иноятингға уммидворменким, гуноҳим беҳад-дур ва раҳматингға сазоворменким, хатову сахвум беадад-дур.

Илоҳи, дарди холимни ҳар кимга айтсам, рад қилса,

санга таважжух эткаймен ва агар сен рад қилсанг, неткаймен ва кимга кеткаймен?

Илоҳи, сенинг йўлунгда туфроғ етса, тўтиёдур ва кесак йўлукса, кимёдур, ғайрингдин қизил олтун қора туфроғдек бекадру камбаҳодур.

Илоҳи, ёмонлиғимдин агарчи кўп алашим бор, ғамхорим сен бўлсанг, не ғамим бор.

Илоҳи, дунё майли риштасин кўнглумдин уз ва нафсоният тийралиғида ҳидоят шамъи била ўзунг сори йўл кўргуз.

Илоҳи, ул узун йўл ва қатиг водийда иноятинг била йўлда ва анинг қатъида аёғим тойилса, дастгирлигинг била қўлда.

Илоҳи, бу йўл сайрида шайтонни теграмга ёвутма, агар ул адув йўл урса зуҳдумдин не келгай, иноятингни ўксутма.

Илоҳи, таквии берки, нафси ғаддор анга забун бўлсун, вараёе насиб қилки, шайтони нобакор боши анинг аёғида нигун бўлсун.

Илоҳи, ғафлат уйқусидамен, бедор қил ва жаҳолат мастлиғидамен, хушёр қил.

Илоҳи, ул бедорлиғни огоҳлиққа еткур ва бу хушёрлиғни беиштибокликқа уландур.

Илоҳи, душмандур шайтони ҳийланомай манга ва нафси худройдур корфармой манга, бу варталарда дастгир бўлмасанг, вой манга.

Илоҳи, агар хислатим эGRIDур, ниятим туздур, бу жиҳатдин агар кўркунчум бордур, аммо уммедим бирга юздур.

Илоҳи агар афъолимга боксам, уёт ўлтурур ва сенинг карамингни соғинсам, уммид танимга жон келтурур.

Илоҳи, сендин ёмонлиғ келмас ва мендин яхшилиғ, сен яхсисен ва мен ёмон. Ҳар кимга ўзига муносибдур қилиғ. Тикан иши санчилмок учун, ани куйдурмак муносибдур, баҳор файзи ом учун, анга гул мусоҳибдур.

Илоҳи, туфроғдин эл кўзига тийралик етар ва қуёш ашъа била олам аҳли кўзин равшан этар.

Илоҳи, чун ҳар не қилилур санга тақдирдур, қилгучиға қилмоқта не тадбирдур.

Илоҳи, тақдир қилғанингни қилурға не ихтиёр, қилмасмен демакка кимнинг ҳадди бор.

Илоҳи, агарчи залолатқа тушубмен, аммо ҳидоятингга талабгормен ва агарчи тамуғ ўтига тушкали ёвушубмен, аммо раҳматингдин умидвормен.

Илоҳи, уммидимни карамингдин маъдум қилма ва раҳматингни халойикқа ом қилгонда мени ҳам маҳрум қилма.

Илоҳи, агар дастгир сен бўлмасанг, асо ҳамону ит гунжиси ҳамон ва агар пардапӯш сен бўлмасанг, ридо ҳамону эшак арғамчиси ҳамон.

Илоҳи, тоатингга ҳавасим бор, аммо нафсқа забунмен, ибодатингга мултамасим бор, аммо гирифтори ишқу жу-нунмен.

Илоҳи, лаҳву ҳаво майидин мастмен, ужбу риё жомидин майпарастмен, бу дастовизлар била шайтонга ҳамдастмен.

Илоҳи, париузорларга мени девона қилдинг ва шамъ-рухсорларга кўнглумни парвона қилдинг, бу сабаблардин расволиғ била оламга афсона қилдинг.

Илоҳи, неча мусалсал зулф савдосидин бўйнымда занжир бўлғай ва муанбар хол хаёлидин кўнглум асир санга тақдир бу навъ эрса, манга не тадбир?

Илоҳи, кўнглум кишвари қаро кирпичлар ясоли яғмосидин бузуктур ва сабрим уйи гулранг узорлар хўйи селидин йиқуктур.

Илоҳи, ҳар оташин лаъл менинг ўт тушкан жонимдин намудор ва ҳар сероб гунчада менинг кўп пайкон кўнглум шакли падидор. Бу офатларнинг иложи сенга осондур, менга душвор.

Илоҳи, шўхи чобукларга чевиланда ҳар ён шитоб солурсен ва аларнинг ҳар ён шитобидин менинг ошуфта кўнглумга ҳар дам изтироб солурсен.

Илоҳи, аларга ул шитобдин қарор йўқ ва менга бу изтиробдин ихтиёр йўқ. Аларнинг дилраболиғи ҳам — сендин ва ошуфта кўнглумнинг мубталолиғи ҳам — сендин.

Илоҳи, бирав хуснига малоҳат берурсен ва анинг тузин менинг кўнглум жароҳатиға сепурсен.

Илоҳи, бирав мижаси нишин захролуд этарсен ва анинг нўкин менинг яралиғ бағримга санчарсен.

Илоҳи, шамъ хусни безанмаги ҳам сендин ва парвона жони ўртанмаги ҳам сендин.

Илоҳи, гул узориға дилафрӯзлук ҳам сен бердинг ва булбул фиғону зориға жигарсӯзлук ҳам сен бердинг. Агар қайси шамъи гулрух ишки ўтинким кўнглумға солдинг, парвона ва булбулдек сабру қароримни олдинг.

Илоҳи, агар ишқ суубатидин базм туздум ва май сели офатидин такво ва зухдум уйин буздум. Ул не май ичмак ва аёғ тутмак эрдиким, аёғ-аёғ қон ютмак эрди.

Илоҳи, агар ҳажр шиддатидин туганлар ўртадим, дину ислом мазраъида хирманлар ўртадим.

Илоҳи, ҳар туган саводидин офиятим рухсорин қаро қилдим ва анинг дудидин имоним рӯзгорин қаро қилдим.

Илоҳи, агар ҳавасдин бош-аёғ яланг ҳар ён югурдум, бошдин-аёғим ёмон эрканин халойиққа билдурдум.

Илоҳи, агар шавки жунунидин кўксумға тош урдум, ул тош била нангу номусум шишасин синдурдум.

Илоҳи, гоҳи бу жунундин атфол тошин бошимға ёғдурдум, гоҳи аҳбоб маломати нишин кўнглумға еткурдум.

Илоҳи, қайси исён тийралиғи билаким, офиятим юзи қарормади, қайси бедод суубатиким, мен қаро юзлукка бормади.

Илоҳи, йигитлиғим бу навъ ҳам қатиғ ўтти, ҳам ачиғ, қарилиғда юз қатла ўзумни ўлтурсам не асиғ.

Илоҳи, эмди ҳамким, барчадин кечмак хаёлин қилурмен, ўзлугум била кеча олмон, якин билурмен.

Илоҳи, андоқки, бу балоларға солдинг, кутқор ва андоқким, бу ибтилоларға қиюрдунг, чиқор.

Илоҳи, мен тавба қилдим дегандин не суд, сен тавба бергилки, ҳам Таввобсену ҳам Маъбуд.

Илоҳи, номозеки, эл бўлмағунча қилмағаймен, худнамолиғдур ва ул намоз учун хиркаву ридо худоройлиғдур.

Илоҳи, ул намоишу оройишдин кўнглумни мубарро қилғил ва бу навъ шайтон либосидин пайкаримни муарро этгил.

Илоҳи, тоатқа тавфиқ берсанг, риёдин асра ва ибодатқа йўл кўргузсанг, хатодин асра.

Илоҳи, ул тоатки, ужб келтургай, кўнглумға ёвутма ва ул маъсиятким узрға еткургай, тилимдин йироқ тутма.

Илоҳи, беиллож дардға алил қилма ва бемурувват номардға залил қилма.

Илоҳи, беасллар мазаллатидин асра ва бедиёнатлар туҳматидин асра.

Илоҳи, жоҳил суҳбатига побанд этма ва арозил ҳашматига ҳожатманд этма.

Илоҳи, носипослар маломатидин йирик тут ва ҳақшунослар хусусиятидин кироқ тут.

Илоҳи, кўнглумни дарду шавкинг муҳаббати била овут ва кўзумни надомат ашки селоби била равшан тут.

Илоҳи, тилимни неъмат беқиёсингга шоқир айла ва кўнглумни ҳамду сипосингга зоқир айла.

Илоҳи, қаламимга ҳамдинг рақамига машғуллуқ бер ва рақамимга ҳалойиқ кўнглига мақбуллуқ бер.

Илоҳи, замиримга худписандлиғни ёвутма ва хотиримни эл нафъи айбжўлуғига тутма.

Илоҳи, ҳаёдимни ниёзу дард аҳлига мойил тут ва ниёзим кўзин дардмандлар аёғи туфроғи била ёрут.

Илоҳи, подшоҳи Исломни муслимин бошига тутқил бардавом, яъни бандаларнинг устига кўланқангни қил мустадом, то шоху гадоға дуогўйлиқ қилмиш бўлғаймен, Вассалом.

АРАБЧА СЎЗ ВА ИБОРАЛАР¹

¹ Шонинг олий, эҳсонинг умумий, ўзингдин ўзга Маъбуд (Илоҳ) йўқлидур. Эй дўст ва қатъий мавжуд зот!

² Улуғлик ва қудрат.

³ Подшоҳлик ва қоинот.

⁴ «Бўл, деса бўлади».

⁵ Тўзиган қанг.

⁶ Унга (Оллоҳга) ўхшайдиган бирор нарса йўқ.

⁷ Тўғмаган ва тўғилмаган.

⁸ Сенинг мақтовингни айтиб тугата олмаймиз.

⁹ Одам Ато сув билан тупроқ таркибида ётган даврдаёқ мен (Муҳаммад) пайғамбар бор эдим.

¹⁰ Бутун олам учун раҳмат ва охирги пайғамбар.

¹¹ Менда Оллоҳ билан бирга бўлмоқ учун вақт бор.

¹² Оллоҳнинг салом ва раҳматлари ул зотга, пок оила аъзоларига ва тоза саҳобаларига бўлсин!

¹ А. Мансур таржимаси

ЛУҒАТ

- адув — душман, ёв
 ажз — заифлик, бечоралик
 айбжў — айб ахтарувчи, камситувчи
 алил — иллатли, нуқсонли
 асир — баланд: сипеҳри асир — баланд осмон
 асирғ — фойда, нафъ
 барқом — яшиндек тез юрадиган
 бебуд — йўқлик, номавжудлик
 бидоят — аввал, бошланиш
 валад — бола, авлод, фарзанд
 вараъ — манъ қилинган ишлардан чекиниш, парҳезкор-
 лик, тақводорлик.
 варта — ҳалокатли жой, гирдоб, хавфли ҳолат
 ваҳй — хабар
 вофий — етарли
 дастовиз — кичкина, арзимас тухфа
 ёвушмак — яқинлашмоқ, етишмоқ
 ёзук — гуноҳ, айб
 жабарут — буюк, улуғ, буюклик
 Жаброил (Жибрил) — худо билан пайғамбар ўртасида
 воситачи, ваҳй келтирувчи фариштанинг номи.
 жалолият — улуғлик, азамат
 жарга — саф, қатор, мартаба
 жонгудоз — жонни қийновчи, азоб берувчи
 журм — гуноҳ, журму исён — қаттиқ айбдорлик
 залил — хор
 залолат — адашиш, гумроҳлик, йўлдан озиш
 итлоқ — нисбат бериш
 коргоҳ — дунё, олам
 кофий — етарли
 лаҳвў ҳаво — ўйин-кулги, беҳуда ишлар билан шугул-
 ланиш
 мазаллат — хўрлик, хорлик, тубанлик
 малакут — эгалик, тасарруф; фаришталар олами
 маъбуд — топниладиган — тангри, худо
 маъдум — йўқлик, номавжудлик
 мубарро — холи, озод, пок

мужа (мижа, кўплиги — мужгон) — киприк
 мултамас — илтимос, сўров
 мурсал — элчи, пайғамбар
 мусалсал — занжирдек уланган
 муставжиб — лойик, муносиб, сазовор; сабаб, боис
 мустадом — давомли, доимий
 мушобих — ўхшаш, монанд
 муъарро — бўш, холи
 муъаххар — издош, халаф
 намуд — кўриниш
 нанг — ор, уят, номус
 ниёз аҳли — мухтожлар, ёлборувчилар
 носипос — яхшиликни билмайдиган, ношукур
 ом — умумий, хос
 офариниш — яратилиш, вужудга келиш
 офият — соғлик, тинчлик, поклик
 пайк — хабарчи, элчи
 побанд — бандга тушган
 самум — ҳалокатли иссиқ шамол, каттиқ гармсел
 сипос — макташ, шукр айтиш
 таважжуҳ айламак — юзланмоқ, бурилмоқ, ўгрилмоқ
 таввоб — тавба қабул қилувчи
 такво — диндорлик, парҳезкорлик
 турктоз — от қўйиб, тўсатдан босиб келиб, талон-торож
 қилувчи
 ужб — манманлик, худбинлик, шуҳратпарастлик, риёкор-
 лик
 улви хиром — юқори юрувчи, ўзини ерга урмовчи
 хайл — гуруҳ, тўда
 худрой — ўжар, кайсар, ўзбошимча
 хўй (хай) — тер
 чевилян — ўгрилган
 чобук — тез, чакқон, шўх, ўйноқи
 шамма — бир оз, бир қадар
 ясол — саф, қатор
 яғмо — талон-торож
 қайюм — абадий
 гаддор — алдамчи, хиёнатчи, бераҳм, золим
 гайр — ўзга, бошка
 ҳамдаст — қўлдош, орқадош
 хатам — буюрувчи

باقی سطرلار

علیشیر نوایی
مُنَاجَات

علیشیرنویسی

مُناجات

علیشیرنوایی

مُنَاجَات

نشرگاتیارلاوچی سویمہ غنی قیزی
خطاط سیف الدین رفع الدین

تاشکینت

غفور غلام نامیدگی نشریات مطبعہ

بیرلاشمہ سی ۱۹۹۱ء

ابدیتیکا نظر

وہا صنعتکار قلمیگا منسوب اثر لار نینگ کتہ و کچیگی
بولمایدی اولار نینگ ہر بیریدہ حیات حقیقتی اوز نینگ
مکمل بدہی افادہ سینی تا پادی مُناجات
علیشیر نوایی عمری نینگ آخیریدہ یراتگان اثر لارینہ
بیریدیر مُناجات ائدوں نجات تیلاب لتجا
ایتماک دیکمکدیر اولوغ شاعر مذکور اثریدہ اوز نینگ
بو تون حیاتی و ایجادی یولیگا یگون یسایدی و دل
اظہار یلامراجعت قیلادی اثر متینگ اوقت قیلسا
اونینگ سطرلاری زمنیدہ شاعر دنیا قرہ شی شخصی ہمده
ایجادی تقدیری ایلغار غایہ لار بیلان یوغر بلگانلیگنہ
اوراک ایتامیز مناجات اساساً ائدگا تضرع
بیانیدنہ عبارت شاعر اوندہ دور محیط بیلان باہت
ارمان اوکینچلارینی ائسنہ نینگ اصل حس

تو یولارینی قلمگا آلا دی او واقع لیکننگ نارسا لیک لاری
شکایت قیلادی یا لغیر اتدون مدد ایستادی
مناجات مضمون بیلان شکل عضوی بیر لیک نینگ
بی تکرار نمونه سی، همدیر اوندو نوایی تیلی اوزی نینگ
بو تون قدرتی عجیب نفاستی ایلانمایان دیر بو تیل
تفکر تیلی حس بیجان تیلی شو باعث او موسیقو
کبی دل لارگا آرام بخش ایتادی، هم جنبش گا سالادی
هر بر سوز هر بر التجا مؤلف نینگ وحی حالتینی چپ
بیر میشکا خدمت قیلادی نوایی قول لاگان تشبیه لار
تعریف و توصیف لار فقط اتدگا ایماس بلکه شاعر نینگ
اوز یگا، هم قره تیلگان دیک تو یولادی بولار او نینگ آرام
روحیتی نینگ پاکیزه لیگیدن، بیر الانگان قلبی نینگ
فاجع احوالاتین بیزنی آگاه ایتادی مناجات
نوایی اینرگونیت لاری نینگ صمیمی اینتیلیش لار نینگ

تجسّمی اولہ راق ماہیتاً کیدہ جک اولاولارگا قراتا
بیتیلگان اشردیر اوزدہ متفکر شاعر انسان فائینی
اوز لگینی انگلاشگا معنوی کمالات ایمان اعتقاد
اوستوار لیگی یوکساک مقصد لار سری اینتیلیشگا
دعوت ایتادی بویولده توسقین لیک قیلوچه
جمعیکه علت لارگا قرشی توریشگا چار لایدی

سویمه غنی قیزی

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

زهی اسمینگ عظیم رحمن لیتق و رحیم لیغینگ واجب التعظیم
اسم سینگ اسمینگ رحمن لیتق و رحیم لیتق سینگ
تسمینگ گنج و آفرینیش طاسمینگ اسمینگ جمعی
صفتی اسماء حسنی رحمن لیتق و رحیم لیغینگ یوزمینگ
حمد و ثنا رحیم، هم سین رحمن، هم سین عظیم، هم سین سبحان
هم سین سبحان الله فی کبریا و عظمت دور کیم سین
اوز گا گاد وجود اطلاق بھتان و تهمت دور ذاتینگ قیوم
برحق وجودینگ باقی مطلق سیندین اوز گا موجود
کور و نگانار نمودی بی نمود بلکه نابود ناموجود و وجود
و موجودین سین مقصود تعالی شانک عم احسانک
ولا اله غیرک یا ودود و معبود واجب لوجود
حمد الهی عظمت و جبروت سینگ شانینگ دور
و ملک ملکوت سینگ حکم و فرمانینگ از لیتینگ
بدایت یوق و ابدیتینگ حد و نہایت یوق و ہر گلشنی

هر گیاه و یفراغ سینگ حمدینگه ذاکر و سپهر انجمنی دا
هر حرف و اوراق سینگ نعمتینگ غم شاگرد جمالیتینگ
بستانیده سیکز او چاق بیر ریجان دانواز و جلالیتینگ
زندانی دیتی تاموغ بیر سموم جانگداز حشمتینگ بارگابی دا
بیر شمه مهر منیر و صنعتینگ کارگاهیدا بیر لوحه سپهر اشیر
یوز بو عالم چه موجود ایتای دیسانگ کنن فیکنن عبارتی
انکا کافی و مینگ نخه فی معدوم ایتای دیسانگ هسبای
منشور اشاره انکا وانی وحدانیت صفتی داشریک وزیر
مبتر او فردانیت سیرتید او الد و ولدین موعرا علمینگ
دریا سیدین هر گوهر نجوم در ریدین پاکرات ملکونگ
صحر اسیدین هر لاله قویاش مشعلیدین آتشناکرات
بینانند لیغینگه یکیشله شی گواه صادق همپیوند لیغینگه
لم یلید و لم یولد دلیل موافق هر نیگا کیم تشبیه قیلین
او خشاماس سین بخشی باقیلسه اول سیندین دورور
وسین اول یاس سین حمدینگه اتکلم اهللی تیلی قاصر

سپاسینگد امتکلم لار عجز دین متتخیر بو بابدالاً اخصی شتاء
علینک مذکور بولور ہر نیچہ بلاغت لافین اور خان دم
اور ماسہ معذور بولور

نعت اول کہ کنت نبیا و آدم بین الماء والطين
مضمونی بیلہ انبیا گامقدم دور رحمة للعلمین خاتم النبیین
منظوقر بیلہ الارغہ مؤخر و خاتم دور حبیب حضرت الہ محمد
رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم دور یوز یگر مہ تورت مینگ
انبیائی مرسل خلقتی دین مراد اول و بارچہ انگا خیل اونہ
سگز مینگ عالم اختراعی دین مقصود اول آفرینیش
انگا طفیل نبوت تختی دا ہمایونہ فرقی اوزرد تاج انبیا و
رسول خیلید اصحاب معراج اولین و آخرین خلقتی
انینگ شفا عتیغہ محتاج براق عنایت انینگ مرکبی
علور خرامی و جبرئیل ہدایت انینگ پیک برق کامی
لیلۃ المعراج انینگ شبستانہ ولی مع اللہ وقت
انینگ مقامی صلوات اللہ علیہ و علی آلہ الطیبین واصحابہ لظاہرین

مناجات الھی اکرم الاکرمین سین سین مین

گناکار الھی ارحم الراحمین سین و مین تیره روزگار
الهی اگر چه جرم و عصیان دین اوز گا ایشیم یوق اما سین
اوز گا، هم کیشیم یوق الھی یوق ایردیم بار ایتینگ
طفل ایردیم اولوغلار جیر گاسیگا قاتینگ مالفس
هوا یلیدین زهدوم نهالین اوشا تیتینگ عافیتیم
خیلین یازوق سپاهی ترکنازیدین تار قاتینگ
الهی یا مانه افعالیم دین پریشالیغیم چو قتوروشوم نفیما
پشیمان لیتق یوقتور مونداق بلادین قوتوروغه امیدیم
سیندین اوقتور الھی اوز لوک یا مانلیغیدین
اوز لوگوم بیلده اوتا آلمایدور مین و نحشی لار نینگ
ایتا کین یا مانه لیغیم اویا تیدین توتا آلمایدور مین
الهی ییل لار عبادت قیلغان نذر قیلسانگ هیچ
دخل قیلا آلماس و قرن لار عصیان قیلغان نی
قبول قیلسانگ حکمتین هیچ کیشی بیلا آلماس

آلهی آدم خلافت تختی نینگ مستوجبی اوزیمو بولدی
سینگ تقدیر نینگ بولمای شیطان مخالفتی نینگ
سوزیمو بولدی آلهی بیر کوچی سین هم فسق و فجورنی
هم زهد و هم ورعنی الار نینگ مهمتین بیر نیچه عاجزغه
باغلاماق فی یعنی آلهی عنایتینگا اومیدوارمین کیم
گنا، ایم بی حد دور و رحمتینگا سزاوارمین کیم خطا و سهوم
بیعد دور آلهی درو حالیمنی هر کیمگا ایتسام رد قیلسه
سینگا توجه ایتگای مین و اگر سین رد قیلسانگ
نیتگای مین و کیمگا کیتگای مین آلهی سینینگ یولونگا
تفراغیتسا توتیا دور و کیساک یولوقسه کیمیا دور
غیر نینگین قیزیل آلتون قره تفراغدیک بقدر و کم بهاؤ
آلهی یامان یغیمدین اگر چه کوپ المیم بار غمخوریم سین
بولسانگ فی غمیم بار آلهی دنیا میلی رشته سین کونگلومدینه
اوز و نفسانیت تیره یعنی داهدایت شمع بیله اوزونگ
ساری یول کورگوز آلهی اول اوزون یول و قاتیغ

وادی و اعنایتنگ بید یولدا و ایننگ قطعی و ایا غیم
تا بیلسا دستگیر لیغینگ بید قولدا الهی بویول سیریدا
شیطان تیگرم گایا و تمه اگر اول عدویول اورسا
زهدوم دین نی کیلگای عنایتینگنی او کسو تما الهی
تقوی بییر که نفس غدار انگاز بون بولسون و رعنی نصیب
قیلکه شیطان نابکار باشی ایننگ ایاغید اینگون بولسون
الهی غفلت او یقوسی دامین بیداقیل و جهالت
مست لیغید امین هشیار قیل الهی اول بیدار لیغنی
اگاه لیتق قه تیکور و بو هشیار لیغنی بی اشتباه لیتق قه
اولانتور الهی دشمن دور شیطان خیلده نمای منگا و نفس
خودرای دور کار فرمای منگا بو ورطه لارده دستگیر بولما
وای منگا الهی اگر خصلیتم ایگیرید و نیتیم تو زود و روح جتدین
اگر قورقونچوم بار دور اما امیدیم بیر گایوز دور الهی اگر
افعالیم گابا قسم او یات اولتور دور و سنینگ کر مینگنی
سایغینسام امید تنسیم غه جان کیلتور دور الهی

سیندین یا مان لیخ کیلما س و میندین نخشی لیخ
سین نخشی سین و مین یا مان ہر کیم کہ اوزیکا مناسب
قیلیغ تیکان ایشی سا نچیلماق او چونے انی کویدورماک
مناسب و بھار فیض عام او چونے انکا گل مصاحب و
الھی تفرغ دین ایل کوزیکا تیرد لیک تیار و قویاش
اشعہ بیلہ عالم اہلین کوزین روشن ایتار الہی
چونے ہر نہ قیلور سنا تقدیر دور قیلغو چیغہ قیلماقتہ
نی تدبیر دور الہی تقدیر قیلغانینگ نی قیلور غہ
نی اختیار قیلما س مین یا ک گایم نینگ حدی
بار الہی اگرچہ ذاللت تہ تو شوب مین اما ہدیتینگا
طلب کار مین و اگرچہ تاموغ او تیغہ تو شکالی یا و شوہن
اما حمتینگدین امیدوار مین الھی امیدیم نہ کرمینگدین
معدوم قیلما و حمتینگنی خلایق تہ عام قیلغاندا میننی ہم
محروم قیلما الہی اگر دستگیر سین بولما سانگ عصا
ہمانے وایت غنچی سی ہمانے و اگر پردہ پوش سن بولما سانگ

روا بهمانه و ایشک غمچی سی بهمان الهی طاعتی نگذره بویم
بار اما نفس غم زبون مین عبادتینگه ملتئمیر بار اما
گرفتار عشق و جنون مین الهی کسوه و هوا میدین مست
عجب ریا جامیدین می پرست مین بودست آوینر لار
بیده شیطان گاهم دست مین الهی پیری عذار لار غه
میندی دیوانه قیلدینگ شمع رخسار لار غه میندی کونگلو منی
پروانه قیلدینگ بو سبب دین رسوا لیغ بیده عالم غه
افسانه قیلدینگ الهی نیچه مسلسل زلف سودا سیدین
بوینوم دازنجیر بولغای و معنبر خال خیالی دین کونگلو ماسیر
سینگا تقدیر بونوع ایرسه منگانی تدبیر الهی کونگلو م
کشوری قرا کر پیک لاریسالی یغما سیدین بوز و قشور
و صبر تم او بی گل رنگ عذار لار خوبی سیلیدین سیقیتور
الهی بر آتشین لعل مینگ اوت توشگان جانیم دین
نمودار و هر سیلاب غنچه و امینینگ کوپ پیکان کونگلو م
شکلی پدیدار بو آفت لار نینگ علاجی سنگا آسان دور

منگا دشوار آلتھی شوخ چابوک لارغہ چولاندہ ہریان شتاب
سالمورسن الارینگ ہریان شتابیدین مینگ آشفته
کونگوم غہ ہر دم اضطراب سالمورسین آلتھی لارغہ اول شتاب
قرار یوق و منگا بو اضطراب اختیار یوق الارینگ لربالینی

ہم سیندین آشفته کونگول نینگ مبتلا یعنی ہم سیندین
آلتھی بیراوحسنی غہ ملاححت بیرورسین اینینگ توزین مینگ
کونگوم جراحی غہ سپرسین آلتھی بیراومرہ سی نشین زہر
ایتارسن و اینینگ نوکین مینگ یارایغ بغرم غہ ساچار
آلتھی شمع حسنی بیزانمکی ہم سیندین پروانہ جانی اور تانمکی
ہم سیندین آلتھی گل غذاریفہ و لافروز لوق ہم سیندین بیردینگ
و بلبل فغان و زاریفہ جگر سوزلیق ہم سیندین بیردینگ اگر قای
شمع گل رخ عشقے او تین کیم کونگوم غہ سالد سالدینگ پروانہ
و بلبل دیک صبر و قرار ہم نی آلدینگ آلتھی اگر عشق صعوبتی
بزم توزدوم و می سیلی آفتی دین تقوا و زہدوم او میں بوزدوم
اول فی می ایچاک ایاغ تو تمک بردی کیم ایاغ ایاغ قان لوتک

ایردی اگھی اگر ہجر شدتی دین تو کانلار اور تادیم دین اسلام
مضرعی داخر من لار اور تادیم اگھی ہر تو کان سوایدین عافیتیم
رخسارین قراقیلدیم دانینگ و دیدین ایمانیم روزگارین قرا
قیلدیم اگھی اگر ہوسدین باش یاغ یا لانگ ہریانے یوگوروم
باشدین ایا غیمیمان ایرکانین خلایق غہ بیلدوروم اگھی اگر
شوقی جنونیدین کوکسو مگاتاش اوروم اول تاش بیلدینگ
ناموسوم شیشہ سین سیندوروم اگھی گاہی بو جنونین اطفال
تاشین باشیم غہ یاغ دوروم گاہی احباب ملامتی نیشین کونگلو مگا
یتکوروم اگھی قایسی عصیا تیر یعنی بیلاکیم عافیتیم یوزی قرارماد
قایسی بید او صعوبتی کیم مین قرا یوز لوک گابارمادی اگھی
یگیت لیگیم بونوع قاتیغ اوتتی ہم اچیق قاری لیغ دایوز قانده
اوزومنی اولتور سام فی اسینج اگھی ایمدی ہم کیم برچہ دین
کیچماک خیالین قیلور مین اوز لوگوم بیلد کیچہ آلمان یقین
بیلور مین اگھی آنداق کہ بوبلا رغہ سالدینگ قوتقار و انداق کیم
بوا بستلا رغہ کیوردینگ چیقار اگھی مین تو بہ قیلدیم دیگان دین

بی سود سین تو به بیرگیل که ہم تو اب سین ہم معبود الهی
نمازیکه ایل بو لغونچه قیلماغای من خود نما لیق دور و اول
نمازا و چون خرقه و ردا خود آرا لیق دور الهی اول غایش و آرایش
کونگلو منی مبراقیلغیل بو نوع شیطان لباسیدین پیکریمنی
معرا ایتغیل الهی طاعت قه توفیق بیر سانگ ریادین اسرا
و عبادت قه یول کورگوز سانگ خطا دین اسرا الهی اول طاعت که
عجب کیلتورگای کونگلو مغه یاد و تمه و اول معصیت کیم عذرغه
یشکورغای تسلیم دین یراق تو تمه الهی بی علاج دردگا علیل
قیلمه و بی مرؤت نامردگا ذلیل قیلمه الهی بی اصل لار
مذلتی دین اسرا و بی دیانت لار تهمتتی دین اسرا الهی جاہل
صحبتتی غه پابند ایتمه و ارازل حشمتتی غه حاجت مند ایتمه
الهی ناسپاس لار ملامتتی دین یراق توت و حق شناس لار
خصوصیتتی دین قراق توت الهی کونگلو منی درد و شوقینگ
مجتبی بیله آدوت و کوزد منی ندامت اشک سیلابی بیله
روشن توت الهی تسلیم نه نعمت بی قیاسینگ شاکر

ایلا و کونگلو منی حمد و سپاسینگ گا ذاکر ایلا الھی قلمیم غم حمدینگ
 رقمی گا مشغول لوق بیر و رقمیم غم خلایتق کونگلی گا مقبول لوق
 بیر الھی ضمیریم غم خود پسند یعنی یا دوتمه و خاطریم نی ایل نفعی
 عیب جوی لوغی غم توتمه الھی خیالیم نی نیاز و درد اہلی غم
 مایل توت و نیازیم کوزین درد مند لار ایاغی تفرانغی بیلا
 یاروت الھی پادشاہ اسلامنی مسلمین باشیفہ تو تقیل
 بردوام یعنی بنده لار نینگ اوستیفہ کولانکنگنی قیل مُستدم
 تا شاہ گداغہ دعا گوی لیتق قیلیمیش بولغای مین والسلام

اوشبونسخہ شریف خطاط سیف الدین
 ابن سیف لندہ شہر سبزی تامانید
 ۱۹۹۱ میلادی ۱۴۱۱ ہجری قمری سندہ
 تنگری تعالیٰ عنایتی ایلا رقم قیلیندی
 فاللحیہ حافظاً و هو احرم الحرمین

Гафур Гулом номидаги Нашриёт-матбаа бирлашмаси

Литературно-художественное издание

АЛИШЕР НАВОИ

МОЛЬБА

Художник *М. Карпузас*

Ташкент, издательско-полиграфическое объединение им. Г. Гуляма

На узбекском языке

Адабий-бадний нашр

АЛИШЕР НАВОИЙ

МУНОЖОТ

Мухаррир *У. Кўчқор*

Расмлар мухаррири *В. Немировский*

Техн. мухаррир *Э. Саид*

Мусаххих

ИБ № 4969

Босмахонага 15.07.1991 й.да берилди. Босишга 15.08.1991 й.да рухсат этилди. Бичими 84×108¹/₂ э. Босмахонага № 2. Адабий гарнитура. Юқори босма. Шартли босма тобоғи 1,68. Шартли бўёқ — оттиск 1,55. Нашр тобоғи 1,55. Жами 100000 нусха. 5853 рақамли буюртма. Баҳоси 1 с. 28—91 рақамли шартнома. Гафур Гулом номдаги Адабиёт ва санъат нашриёти, 700129. Тошкент, Навоий кўчаси, 30.

Ўзбекистон ССЖ Матбуот давлат комитетининг Тошкент матбаа комбинати. Тошкент — 700129. Навоий кўчаси, 30.

Алишер Навоий МУНОЖОТ

علیشیر نوائی مُنَاجَات

Мухтарам китобхон!

«Боқий сатрлар» рукнида навбатдаги чоп этиладиган асаримиз Муҳаммад Раҳимхон Ферузнинг «На бўлди, ёрм келмади» ғазаллар мажмуасидир. Унда Хоразм хони, шоир ва бастакор Ферузнинг узок вақт чоп этилмай келинган, ammo халқ орасида жуда машхур бўлган ғазаллари жамланган.

